

EK-1

HUKUKUN GENEL TEORİSİ

TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

(Türkçe-Fransızca)

Kemal Gözler, *Hukukun Genel Teorisine Giriş: Hukuk Normlarının Geçerliliği ve Yorumu Sorunu*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2023, XIV+250 s. (www.anayasa.gen.tr/hgtg.htm).

Açıklama.- Başlıkta pratiklik bakımından “Fransızca” terimini kullanmışsak da, “Sözlük” te Türkçe terimlerin Fransızca değil, yer yer Latince, İtalyanca, İngilizce ve Almanca karşılıkları da verilmiştir. Sözlük, sadece bu kitapta geçen terimleri içerir. Girdinin sonundaki rakam veya rakamlar, o girdideki terimin bu kitapta geçtiği sayfa numarası veya numaralarını gösterir. Terim ile ilgili daha fazla açıklama ve örnek kullanım için ilgili girdi sonundaki sayfa numarasına ve ya numaralarına bakılabilir.

adalet: *justice*, 57
adem-i merkezi hukuk düzenleri: *ordres juridiques décentralisés*, 109
adem-i merkezîyet: *décentralisation*, 142
âdillik: *giustizia*, 56
âdillik: *justice*, 56
ahde vefa: *pacta sunt servanda*, 145
aksiyle kanıt: *argumentum a contrario*, 176
aksiyolojik bilinemezlik: *non-cognitivisme axiologique*, 15
aksiyolojik geçerlilik: *validité axiologique, validité axiologica*, 55
alakasız işlemler: *actes irrelevants*, 34
alıcı: *receiver*, 152
ampirik doğrulama: *vérification empirique*, 16
ampirik geçerlilik: *validité empirique*, 63
anlamsız, alakasız işlemler: *actes irrelevants*, 34
asgari ahlaki icaplar: *exigences morales minimales*, 80
asgari etkililik: *minimum d'efficacité*, 84, 85
asil koşul, kendisiyle olan koşul: *conditio per quam*, 86
bağımlı normlar: *normes non-indépendantes*, 49
belirsizlik: *imprécision*, 39
biçimsel geçerlilik: *validité formelle*, 72
bilimsel yorum: *interprétation scientifique*, 165
bilinemezlik ilkesi: *principe du non-cognitivisme*, 16, 17
bilme konusu: *objet de la connaissance*, 17, 19
birincil normlar: *normes primaires*, 50

bizatihi çelişki, kendi kendisine çelişkili: *contradictio in adjecto*, 115
bütünlük argümanı: *argumentum a completudine*, 181
büyükten küçüğe doğru akıl yürütme: *argumentum a maiori ad minus*, 179
büyükten küçüğe: *a maiori ad minus*, 180
cebir işlemi: *acte de contrainte*, 44, 140
cebir (zorlama, zecir): *contraint*, 42
çok ağır bir sakatlık: *une irrégularité extrêmement grave*, 104
daha az kötü: *moindre mal, smaller evil*, 179
dar anlamda geçerlilik: *validité stricto sensu*, 72
dar (daraltıcı) yorum: *interprétation restrictive*, 183
değer yargıları: *jugements de valeur*, 16
değerlerin bilinemezliği ilkesi: *principe du non-cognitivisme des valeurs*, 16
değerlerin göreceliği tezi: *thèse du relativisme des valeurs*, 15
deruni geçerlilik: *validité intrinseca*, 56
devr-i batıl, fasit daire, kısır döngü safsatası: *pétition de principe, petitio principii*, 133
deyimsel yorum: *interprétation littérale*, 166
dinlenemezlik, adem-i mesmuyet (dava-
nın): *irrecevabilité*, 107
doğrudan doğruya geçerlilik: *validité tout court*, 72
doğrulama ilkesi: *principe de vérification*, 69
doktrin yorumu: *interprétation doctrinale*, 165

doktrin in otoritesine başvuran yorum:

argumentum ab auctoritate veya
argumentum auctoritatis, 182

efektif geçerlilik: *validité effective*, 63

efektiflik: *effectivité*, 64

ehven-i serr: *smaller evil*, 179

eksik hukuk, müeyyidesiz normlar: *lex imperfecta*;, 47

eksik hukuk: *droit imparfait*, 48

emir: *ordre*, 39

emsal argümanı: *argumentum ab exemplo*,
182

eş-kanun koyucu: *co-législateur*, 198

etkili: *efficace*, 64

etkililik ikilemi: *dilemme de l'efficacité*, 71

etkililik: *efficacité*, 63

evleviyet, öncelik: *argumentum a fortiori*, 178

evleviyetle: *à plus forte raison*, 179

fasit daire: *pétition de principe, petitio principii*, 133

fiili durum: *situation de fait*, 172

geçerlilik temeli: *fondement de la validité*, 73

geçerlilik: *validité, validity, validità, Geltung*,
53-54, 72

geçersizleştirme: *invalidation*, 108

geçersizlik: *invalidité, non-validité*, 54, 101-
122

geçici geçerliliği: *validité provisoire*, 113

geçmişe etkili iptal: *annulation rétroactive*,
110

genel hukuk doktrinini: *Allgemeine Rechtslehre*, 6

genel inanç (örf ve âdetin unsuru): *opinio iuris, opinio necessitatis*, 125, 129

genellik argümanı: *argumentum a generali sensu*, 182

geniş yorum: *interprétation large*, 183

gerçek kurallar: *real rules*, 68

gerçek yargısal anlamı: *true judicial meaning*,
183

görecelilik: *relativisme*, 16

gramatikal yorum: *interprétation grammaticale*, 166

güçlükler: *contraintes*, 200

haklı savaş: *bellum justum*, 142

hâmil, *instrumentum, support*, 26

hazırlık çalışmaları: *travaux préparatoires*,
168

hermenötik: *herméneutique, hermeneutics*, 154

hukuk bilim adamlarının ortak kanısı:
communis opinio doctorum, 182

hukuk hermenötüğü: *legal hermeneutics*, 154

hukuk yaratıcı olay: *fait créateur de droit*,
131, 146

hukuken anlamsız normlar: *normes juridiquement irrelevantes*, 48

hukuki anayasa anlayışı: *conception juridique de la constitution*, 200

hukukilik: *juridicité*, 41

hukukun genel teorisi: *Allgemeine Rechtslehre, general theory of law, théorie générale du droit, teoria generale del diritto*, 4-6

Hume kanunu: *Hume's law*, 15

ideal geçerlilik: *validité ideale*, 55

ikincil normlar: *normes secondaires*, 50

ilmi tefsir: *interprétation scientifique*, 165

indirgeyici yorum: *interprétation réductrice*,
184

iptal edilebilir: *annulable*, 109, 110

iptal edilebilirlik: *annulabilité*, 106, 110

iptal: *annulation*, 106

irade işlemi: *acte de volonté*, 191

işaretin dil-dışı karşılığı: *designatum*, 153

izin: *permission*, 39

kabul edilebilirlik: *acceptabilité*, 80

kağıt üzerindeki kurallar: *paper rules*, 68

kanunun amacı: *ratio legis*, 171

kanunun ortak yapıcısı: *co-auteur de la loi*,
198

kavramcı yorum metodu:

Begriffsjurisprudenz, jurisprudence de concepts, 170

kenar başlıkları argümanı: *argumentum a rubrica*, 182

kesin geçerlilik: *validité définitive*, 113

kısır döngü: *pétition de principe, petitio principii*, 133

kıyas: *analogia, argumentum a pari, argumentum a simili ad simile, argumentum per analogiam*, 172

kitaplardaki hukuk: *law in books*, 67

klasik yorum teorisi: *théorie classique de l'interprétation*, 161-184

konulmuş normlar: *normes posées*, 73

konulmuş normların geçerliliğini: *validité des normes posées*, 73

konuya ilişkin argüman: *argumentum pro subjecta materia*, 168

kullanan: *user*, 152

kuşku (temel normun niteliği): *fiction*, 77

küçükten büyüğe doğru akıl yürütme: *argumentum a minori ad maius*, 180
lafzi yorum metodu: *interprétation littérale*, 166
maddi geçerlilik: *validité materiale*, 63
maddi varlık: *existence matérielle*, 25-27, 106, 108, 138
maddi yokluk: *inexistence matérielle*, 107
mantıkçı pozitivism: *logical positivism*, 8
mantiki yorum: *interprétation logique*, 169
meffhum-u muhalefet: *argumentum a contrario*, 176
mekanist anayasa anlayışı: *conception mécaniste de la constitution*, 200
menfaatler içtihadı: *Interessenjurisprudenz, jurisprudence de la 'balance des intérêts'*, 170
mer'iyet, yürürlük: *vigueur*, 54
merkezleşmiş hukuk düzenleri: *ordres juridiques centralisés*, 109
metanormlar: *métanormes*, 50
metrukiyet: *désuétude, desuetudo*, 53, 85, 91
müeyyide yaptırım: *sanction*, 42
negatif örf ve âdet: *coutume négative*, 85, 134
norm kıyası: *norm analogy*, 175
norm: *norma*, 27
normatiflik: *normativité*, 27
normların özgül varlığı: *existence spécifique des normes*, 72
olan: *Sein*, 37
olgusal geçerlilik: *validité fattuale*, 63
olgusal yargılar: *jugements de fait*, 16
olması gereken: *Sollen*, 37, 38
olmazsa olmaz koşul, ek koşul: *conditio sine qua non*, 86
ortak iyilik: *bien commun*, 57
ortak yapıcısı (işlemin): *co-auteur de l'acte*, 198
otantik yorum: *interprétation authentique*, 162, 192
otorite argümanı: *argumentum ab auctoritate* veya *argumentum auctoritatis*, 182
ön varsayım: *présupposé*, 76
önerme: *proposition*, 27
özgül anlam: *signification spécifique*, 37
özgül varlık: *existence spécifique*, 73
pozitif normlar: *normes positives*, 73
pozitivist-benzeri: *quasi-positiviste*, 76
realist yorum teorisi: *théorie réaliste de l'interprétation*, 185-213
saçma sonuçların dışlanması argümanı: *argument apagogique*, 181

saf: *reine, pure*, 15, 21
semiyotik bir işaretin dil-dışı karşılığı: *designatum*, 153
sınırlayıcı sayma: *énumération limitative*, 176
sistematik argüman: *argument systématique*, 182
sistematik yorum: *interprétation systématique*, 169
sistemsal geçerlilik: *validité systématique*, 72
somut taşıyan: *instrumentum, support*, 26
tabii safsata: *naturalistic fallacy*, 17
tanıma bilme işlemi: *acte de connaissance*, 191
tarihçi hukuk okulu (Alman): *Historische Rechtschule*, 170
tarihi yorum: *interprétation historique*, 167
tasarruf argümanı: *argument économique*, 182
temel norm: *Grundnorm*, 73-75
teşrii tefsir: *interprétation législative*, 162
uygulamadaki hukuk: *law in action*, 67
uyum argümanı: *argumentum a coherentia*, 181
üst norm: *norm supérieure*, 74
üyelik, normların bir hukuk düzenine aidiyeti: *membership*, 72
vak'a kıyası: *case analogy*, 175
varlık nedeni: *raison d'être*, 173
verici: *sender*, 152
Viyana Çevresi: *Wiener Kreiss*, 7
yapıcısı (işlemin): *auteur de l'acte*, 198
yaptırım: *sanction*, 42
yargı yorumu, *interprétation judiciaire*, 164
yargıç yapısı hukuk: *judge-made law*, 191
yasama yorumu usulü: *référé législatif*, 163
yasama yorumu: *interprétation législative*, 162
yaşayan hukuk: *living law*, 68
yetkilendirme: *habilitation*, 39
yok hükmünde: *nul et de nul effet, nul et non avenue*, 104, 106, 110
yokluğun tespiti davası: *recours en déclaration de l'inexistence, recours en constatation de nullité*, 106
yokluk: *inexistence*, 106
yöntem bağdaştırmacılığı: *syncrétisme*, 22
yükümlülükler: *obligations*, 200
yürürlük: *être en vigueur*, 54
zorlama düzeni: *ordre de contrainte*, 140 ■